

Εργασία στην Οικιακή Οικονομία

Λώρενς Ζμπάρα και Ουαλίντ Γιουνες

Τα έθιμα της Μεγάλης Εβδομάδας

Το Άγιο Πάσχα έφτασε και τα έθιμα, βγαλμένα από τα βάθη του χρόνου και πλουτισμένα με στοιχεία αλησμόνητων πατρίδων, αναβιώνουν στην ελληνική επαρχία τη στιγμή που στις μεγάλες πόλεις ξεθωριάζουν. Από την Κυριακή των Βαΐων και κάθε βράδυ σ' όλη τη διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδας οι πιστοί συρρέουν στις εκκλησίες, για να παρακολουθήσουν με κατάνυξη τα Θεία Πάθη.

Τη Μεγάλη Δευτέρα "ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω τής νυκτός" ενώ την Μεγάλη Τρίτη στις εκκλησίες οδύρεται "η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή", κατά το περίφημο ιδιόμελο τροπάριο τής μοναχής Κασσιανής. Την Μεγάλη Τετάρτη οι νοικοκυρές πλένουν και καθαρίζουν το σπίτι ενώ το απόγευμα γίνεται στην εκκλησία το Μέγα Ευχέλαιο και το βράδυ ο Μυστικός Δείπνος.

Το αίμα του Χριστού

Τα Έθιμα του Πάσχα αρχίζουν κυρίως την Μεγάλη Πέμπτη, γιατί από την ημέρα αυτή ξεκινούν οι προετοιμασίες για το Πάσχα. Με ένα κόκκινο πανί απλωμένο στο μπαλκόνι ή το παράθυρο που συμβολίζει το αίμα του Χριστού ξεκινούν στην επαρχία οι προετοιμασίες για τη βραδιά της Ανάστασης ενώ την ίδια ημέρα οι νοικοκυρές σε όλη τη χώρα βάζουν τα κόκκινα αβγά.

Παλιότερα στη Μακεδονία η νοικοκυρά έβαζε το πρώτο αβγό στο εικονοστάσι, από όπου το έβγαζε με την πυροστιά μόνο όταν έβρεχε ή άστραφτε, για να "εξορκίσει" το χαλάζι και τις πλημμύρες. Σε κάποια χωριά της Μακεδονίας, όπως οι Ελευθερές, μέχρι πριν από λίγα χρόνια με την μπογιά που είχε χρησιμοποιηθεί για το βάψιμο των αβγών σημάδευαν το κεφάλι και την πλάτη των μικρών αρνιών. Όσο το κόκκινο πανί ήταν κρεμασμένο στο μπαλκόνι ή το παράθυρο, οι γυναίκες δεν έπλεναν ούτε και άπλωναν ρούχα, γιατί το θεωρούσαν κακό σημάδι, ενώ τα πρώτα αβγά που έβαφαν τα έστελναν μαζί με τσουρέκια στα πεθερικά τους. Στην εκκλησία ψάλλεται η μακρά ακολουθία των Παθών με τα δώδεκα ευαγγέλια και αναπαριστάνεται ξανά η Σταύρωση. Αφού τελειώσουν τα 12 Ευαγγέλια, κοπέλες αναλαμβάνουν να στολίσουν τον επιτάφιο με γιρλάντες από λευκά λουλούδια. Έτσι την Μεγάλη Παρασκευή το πρωί ο επιτάφιος είναι έτοιμος για να δεχθεί το "σώμα του Χριστού" κατά την Αποκαθήλωση.

Η Μεγάλη Παρασκευή, είναι ημέρα πένθους, ο λαός ζει με μεγάλη κατάνυξη το Θείο Δράμα. Δεν τρώνε γλυκά για την αγάπη του Χριστού που τον πότισαν ξύδι. Ταχινόσουπα, μαρούλι με ξύδι ή φακές με ξύδι είναι τα συνήθη φαγητά. Κανείς δεν πρέπει να πιάσει στα χέρια του σφυρί ή βελόνι, γιατί θεωρείται μεγάλη αμαρτία. Το βράδυ γίνεται ο Εσπερινός και η περιφορά του Επιταφίου. Της πομπής προπορεύεται η μπάντα ή η χορωδία και παίζει πένθιμα εμβατήρια, ακολουθούν οι ιεροψάλτες, ο κλήρος, οι μυροφόρες, τα εξαπτέρυγα, πρόσκοποι, και οι πιστοί που ψέλνουν καθ' όλη τη διάρκεια της λιτανείας. Σε όλη τη διαδρομή οι πιστοί ραίνουν τον επιτάφιο με λουλούδια και αρώματα, κρατώντας αναμμένα κεριά.

Το Άγιο Φως

Το Μεγάλο Σάββατο, μετά το τέλος της λειτουργίας της Ανάστασης, όλοι οι πιστοί φροντίζουν να πάρουν στα σπίτια τους τη λαμπάδα με το Άγιο φως της Ανάστασης και, πριν μπουν στο σπίτι, κάνουν το σημάδι του σταυρού με τον καπνό του κεριού πάνω στην πόρτα, ανάβουν το

καντήλι που έχουν στα εικονίσματα του σπιτιού και φροντίζουν να το κρατούν αναμμένο όλο το χρόνο, για να το ανανεώσουν και πάλι την επόμενη Ανάσταση.

Μοναδικό στην υφήλιο παραμένει στην πορεία του χρόνου το ελληνικό Πάσχα, καθώς η αναβίωση μακραίωνων παραδόσεων και εθίμων, αλλά και η αμείωτη πίστη πολλών Ελλήνων, έχουν διαφυλάξει το ιδιαίτερο χρώμα του. Από άκρη σε άκρη της γης, στη μητροπολιτική Ελλάδα, αλλά και στις ομογενειακές κοινότητες των πέντε ηπείρων, το Πάσχα των Ελλήνων εξακολουθεί να διατηρεί τα μοναδικά χαρακτηριστικά του.

Παρά τους καταγιγιστικούς ρυθμούς της καθημερινότητας του Νεοέλληνα, που θα μπορούσαν να έχουν νεκρώσει την πίστη και το συναίσθημα, ευτυχώς δεν έχουν ακόμη εκλείψει οι αντιστασιακοί της παράδοσης, οι οποίοι διαφυλάττουν σαν κόρη οφθαλμού ήθη και έθιμα, αφήνοντας πολύτιμη παρακαταθήκη για τις επόμενες γενεές Ελλήνων.